

---

# ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

---



## ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

---

ασφαλιστικών θεμάτων για άτομα με  
αναπηρία και χρόνιες παθήσεις



Επιχειρησιακό Πρόγραμμα  
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,  
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση  
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης  
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Έκδοση:



**Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)**

Κεντρικά γραφεία: Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 163 41, Ηλιούπολη

Τηλ.210 9949837, e-mail: esaea@otenet.gr,

www.esamea.gr, www.paratiritirioanapirias.gr

Αθήνα, 2019

---

Η παρούσα έκδοση συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό ταμείο) στο πλαίσιο της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» που εντάσσεται στους Άξονες Προτεραιότητας: 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας», 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» και 5 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

---

**ISBN παρούσας έκδοσης (e-book PDF): 978-618-5124-26-7**

**ISBN πρωτότυπης έκδοσης (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-11-3**

Επιμέλεια εντύπου:

**eIKONA**  
ΚοιΣΠΕ Αθηνών

Κοι.Σ.Π.Ε. ΑΘΗΝΩΝ «Η ΕΙΚΟΝΑ»  
Μεσογείων 154, Αθήνα 11527  
Τηλ.: 210 7473951, Fax: 210 7474072  
e-mail: koispeeikona@outlook.com.gr

Παραγωγή Προσβάσιμης Έκδοσης PDF:

**infalia**

INFALIA PC  
ΒΕΠΕ Θεσσαλονίκης (κτίριο Γ2), Πυλαία 55535  
Τηλ.: 2310 365180, e-mail: info@infalia.com  
Ιστοσελίδα: www.infalia.com

## Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
1. Το νέο ασφαλιστικό σύστημα .....	4
2. Θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος .....	4
3. Κατηγορίες συντάξεων.....	5
4. Διαδικασία υποβολής αιτήματος συνταξιοδότησης.....	6
4.1 Τρόπος υποβολής της αίτησης.....	6
4.2 Απαραίτητα δικαιολογητικά.....	7
5. Καθορισμός του ποσοστού αναπηρίας για σύνταξη αναπηρίας (εκτός δημόσιου τομέα) .....	7
5.1 Αρμόδια όργανα.....	7
5.2 Καθορισμός ποσοστού αναπηρίας.....	7
5.3 Διαδικασία υποβολής αίτησης στα ΚΕΠΑ .....	8
5.4 Άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν.....	8
5.5 Απαραίτητα δικαιολογητικά για εξέταση από Υγειονομική Επιτροπή ΚΕΠΑ.....	8
5.6 Δυνατότητα προσφυγής κατά της γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής.....	9
6. Διαδικασία πιστοποίησης ποσοστού αναπηρίας στο Δημόσιο .....	9
7. Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας.....	10
7.1 Σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο .....	10
7.2 Σύνταξη αναπηρίας από εργατικό ατύχημα .....	12
7.3 Σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας .....	13
7.4 Σύνταξη αναπηρίας από επαγγελματική ασθένεια .....	13
8. Οριστικοποίηση σύνταξης αναπηρίας .....	13
9. Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης βάσει του νόμου 612/1977 .....	14
10. Ασφαλισμένοι του Δημοσίου με ειδικές παθήσεις.....	15
11. Συνταξιοδότηση μητέρων και χήρων πατέρων με τέκνα ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία .....	16
12. Συνταξιοδότηση συγγενών ατόμων με αναπηρία .....	17
12.1 Γενικές προϋποθέσεις για όλες τις κατηγορίες συγγενών ατόμων με αναπηρία.....	17
12.2 Ειδικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ανά κατηγορία συγγενών .....	17
13. Σύνταξη λόγω θανάτου χορηγούμενη στα αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα με αναπηρία .....	18

14. Σύνταξη αναπηρίας με προϋπάρχουσα αναπηρία .....	19
15. Παράταση σύνταξης αναπηρίας .....	19
16. Νέος τρόπος υπολογισμού σύνταξης .....	19
16.1 Εθνική σύνταξη σε περίπτωση αναπηρίας.....	20
16.2 Ανταποδοτική σύνταξη .....	20
16.3 Συνυπολογισμός πλασματικών χρόνων .....	20
16.4 Σύνταξη αναπηρίας λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας.....	20
16.5 Επικουρικές συντάξεις .....	20
17. Χορήγηση προσωρινής σύνταξης .....	21
18. Μετατροπή σύνταξης γήρατος σε αναπηρίας και αναπηρίας σε γήρατος .....	21
19. Χορήγηση ειδικών επιδομάτων αναπηρίας κατά τη συνταξιοδότηση .....	22
20. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) .....	23
21. Δικαίωμα στην εργασία κατά τη συνταξιοδότηση των ατόμων με αναπηρία.....	24

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ



Το «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) αποτελεί τον επιστημονικό και ερευνητικό βραχίονα της Συνομοσπονδίας που ενδυναμώνει τη θεσμική ικανότητα του φορέα ως προς την αποτελεσματική προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα. Το Παρατηρητήριο έχει ως σκοπό να παράγει έγκυρη πληροφόρηση, τεκμηρίωση και επιστημονική γνώση για τα θέματα της αναπηρίας, και να συμβάλει στη διαμόρφωση πολιτικών που

θα εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υπηρετήσει τον σκοπό του, το Παρατηρητήριο αναπτύσσει πολύπλευρες δράσεις επιστημονικής/ερευνητικής φύσης, δράσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής καθοδήγησης προς τους πολίτες με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς και ενέργειες δικτύωσης και δημοσιότητας.

Ο παρόν οδηγός (Π4.3) αποτελεί μέρος μια σειράς πέντε (5) σύντομων οδηγιών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Π.Ε.4 του Υποέργου 1 «Σχεδιασμός και Λειτουργία του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας» της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», με συγχρηματοδότηση από την Ελλάδα και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ., έχοντας γνώση πρωτίστως των δυσκολιών και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους, ακόμα και στο στοιχειώδες επίπεδο της πληροφόρησης, ανέλαβε την πρωτοβουλία για την έκδοση αυτής της σειράς, φιλοδοξώντας οι συγκεκριμένοι οδηγοί να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία, τόσο για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, όσο και για όλους και όλες που ενδιαφέρονται για θέματα αναπηρίας.

Ο ανά χείρας οδηγός στοχεύει να παρέχει πρακτική πληροφόρηση και καθοδήγηση στα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους σχετικά με θέματα συνταξιοδότησης. Ειδικότερα, παρέχει πληροφόρηση σχετικά με το νέο ασφαλιστικό σύστημα, τις κατηγορίες συντάξεων αναπηρίας, τη διαδικασία υποβολής αιτήματος συνταξιοδότησης και τη διαδικασία πιστοποίησης της αναπηρίας, καθώς και τις προϋποθέσεις που ισχύουν κατά περίπτωση για συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας. Ο οδηγός περιλαμβάνει επίσης χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, τη χορήγηση ειδικών επιδομάτων αναπηρίας κατά τη συνταξιοδότηση και το δικαίωμα των συνταξιούχων με αναπηρία στην εργασία.

***Ιωάννης Βαρδακαστάνης***  
***Πρόεδρος Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)***

# 1. Το νέο ασφαλιστικό σύστημα

Με τον νόμο 4387/2016 (ΦΕΚ 85 Α΄) επιχειρείται στην Ελλάδα η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος και θεσμοθετείται ένα ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης με σκοπό τον εξορθολογισμό και την καθολικότητα των ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών παροχών.

## **Βασικά σημεία της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης είναι:**

- Η θεσμοθέτηση ενιαίων κανόνων και κριτηρίων για όλους/ες τους/τις ασφαλισμένους/ες (παλιούς/ές και νέους/ες, ιδιωτικούς και δημόσιους υπαλλήλους, μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους κ.λπ.). Ωστόσο, προβλέπονται εξαιρέσεις για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως είναι τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.
- Η ενοποίηση όλων των δημόσιων φορέων κύριας ασφάλισης στον ΕΦΚΑ και η ενοποίηση όλων των Ταμείων επικουρικών συντάξεων και εφάπαξ παροχών στο ΕΤΕΑΕΠ (Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών).
- Η θεσμοθέτηση της εθνικής σύνταξης και η χρηματοδότησή της από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- Ο καθορισμός της κύριας σύνταξης ως άθροισμα δύο τμημάτων, της εθνικής και της ανταποδοτικής σύνταξης, η οποία λαμβάνει υπόψη τον ασφαλιστικό βίο αλλά και τις εισφορές του ασφαλισμένου.

Ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) λειτουργεί από την 1η Ιανουαρίου 2017 και είναι ο φορέας της κύριας κοινωνικής ασφάλισης στον οποίο εντάσσονται αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης. Μέσω του ΕΦΚΑ χορηγούνται:

- α) οι μηνιαίες κύριες συντάξεις λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, στους/στις ασφαλισμένους/ες ή/και στα μέλη της οικογενείας τους,
- β) οι παροχές ασθένειας σε χρήμα,
- γ) τα ειδικά προνοιακά επιδόματα και
- δ) κάθε άλλη παροχή σε χρήμα ή σε υπηρεσία, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο ΕΦΚΑ.

Στο πλαίσιο του νέου ασφαλιστικού συστήματος προβλέπονται απλοποιημένες και ταχύτερες διαδικασίες για την υποβολή και την εξέταση των αιτημάτων συνταξιοδότησης ή άλλων παροχών, κυρίως μέσω ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων (δημιουργείται online προσωπικός ασφαλιστικός λογαριασμός, υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής αίτησης κ.ά.).

Ωστόσο, προκειμένου να τεθούν σε ισχύ οι προβλέψεις του νόμου αναφορικά με την απονομή των συντάξεων, αναμένεται το πόρισμα της αρμόδιας επιτροπής για τη νομοθέτηση των νέων, ενιαίων κανόνων για όλους/ες τους/τις ασφαλισμένους/ες, το οποίο βρίσκεται αυτό το διάστημα στην νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ως εκ τούτου, όπως ορίζεται στο άρθρο 11 παρ. 1 του νόμου 4387/2016, μέχρι τη νομοθέτηση των κανόνων αυτών θα ισχύουν οι γενικές διατάξεις των εντασσόμενων στον ΕΦΚΑ φορέων.

## 2. Θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος

Ο/Η ασφαλισμένος/η «θεμελιώνει» συνταξιοδοτικό δικαίωμα όταν έχει ταυτόχρονα συμπληρώσει τις ελάχιστες ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται από τη συνταξιοδοτική νομοθεσία, αλλά και το όριο ηλικίας που προβλέπεται. Το θεμελιωμένο δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε και ο/η ασφαλισμένος/η έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει να εργάζεται.

«Κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος» σημαίνει ότι ο/η ασφαλισμένος/η έχει τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθεί με τις προϋποθέσεις που ισχύουν κατά το χρόνο που συμπληρώνει:

- είτε τις απαιτούμενες ημέρες συνταξιοδότησης, οπότε κατοχυρώνεται το δικαίωμα συνταξιοδότησης στο όριο ηλικίας και με τις ημέρες εργασίας που έχουν καθοριστεί για το συγκεκριμένο έτος
- είτε την ηλικία, οπότε κατοχυρώνεται το δικαίωμα συνταξιοδότησης με το όριο ηλικίας που έχει καθοριστεί για το συγκεκριμένο έτος.

**Για τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη λόγω αναπηρίας ως σημείο έναρξης θεωρείται ο χρόνος εμφάνισης της ασφαλιστικής αναπηρίας** (απώλεια της βιοποριστικής ικανότητας), χρόνος στον οποίο μπορεί ο/η ασφαλισμένος/η να υποβάλλει και την αίτησή του/της για συνταξιοδότηση.

Υπάρχουν περιπτώσεις που ζητείται προχρονολόγηση της αναπηρίας με σκοπό τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο έλεγχος για τη διαπίστωση της συμπλήρωσης των χρονικών προϋποθέσεων μπορεί να αναχθεί σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση. Έτσι, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, το θεμελιωμένο δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί με αίτηση συνταξιοδότησης προκειμένου να χορηγηθεί η σύνταξη.

### 3. Κατηγορίες συντάξεων

#### **Συντάξεις αναπηρίας από κοινή νόσο**

Σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο δικαιούται ο/η ασφαλισμένος/η στην περίπτωση που κριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές ΚΕΠΑ (Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας) ως άτομο με αναπηρία (ανικανότητα προς εργασία) με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε κοινή νόσο, και εφόσον έχει συμπληρώσει και τις απαιτούμενες χρονικές προϋποθέσεις.

#### **Συντάξεις αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση**

Σύνταξη αναπηρίας δικαιούται ο/η ασφαλισμένος/η, ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης (έστω και με μια μέρα ασφάλισης), αν η αναπηρία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την εργασία. Σε περίπτωση που λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος κατά την εργασία προκληθεί ο θάνατος του/της ασφαλισμένου/ης, δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου είναι τα μέλη της οικογένειας του/της θανούντος/σης.

#### **Συντάξεις αναπηρίας από επαγγελματική ασθένεια**

Με το εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση εξομοιώνονται πλέον και οι επαγγελματικές ασθένειες, και για την σύνταξη αναπηρίας ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις.

#### **Συντάξεις αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας**

Σύνταξη αναπηρίας δικαιούται ο/η ασφαλισμένος/η αν η αναπηρία οφείλεται σε ατύχημα εκτός εργασίας, εφόσον έχει πραγματοποιήσει το μισό χρόνο ασφάλισης από αυτόν που απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο. Σε περίπτωση που λόγω ατυχήματος εκτός εργασίας προκληθεί ο θάνατος του/της ασφαλισμένου/ης, δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου είναι τα μέλη της οικογένειας του/της θανούντος/σης.

#### **Συντάξεις γονέων με ανάπηρα τέκνα / αδερφών και συζύγων ατόμων με αναπηρία**

Με ειδικές διατάξεις παρέχεται η δυνατότητα σε ασφαλισμένο γονέα με ανάπηρο τέκνο, καθώς και σε αδερφό/ή και σε σύζυγο ατόμου με αναπηρία να συνταξιοδοτηθεί, με συγκεκριμένες προϋποθέσεις, λόγω γήρατος.

## **Συντάξεις μπτέρων και χήρων πατέρων με τέκνα ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία**

Σε ορισμένες περιπτώσεις, και με ειδικές διατάξεις (οι οποίες αναφέρονται στον κανονισμό του κάθε ασφαλιστικού φορέα), παρέχεται η δυνατότητα σε ασφαλισμένη μητέρα και σε χήρο πατέρα που έχουν τέκνο ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία να συνταξιοδοτηθούν, με συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

## **Συντάξεις γήρατος σύμφωνα με τον νόμο 612/1977 (ΦΕΚ 164 Α΄)**

Δυνατότητα συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, με προνομιακές διατάξεις, έχουν οι ασφαλισμένοι/ες των ασφαλιστικών οργανισμών αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ανεξαρτήτως ηλικίας, εφόσον πάσχουν από συγκεκριμένες ασθένειες οι οποίες ορίζονται στον νόμο, και εφόσον έχουν συμπληρώσει τον προβλεπόμενο χρόνο (δεκαπέντε έτη) ασφάλισης.

## **4. Διαδικασία υποβολής αιτήματος συνταξιοδότησης**

Η υποβολή αίτησης συνταξιοδότησης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκκίνηση της διαδικασίας συνταξιοδότησης και την άσκηση του δικαιώματος αυτού σε όλες τις κατηγορίες σύνταξης. Δικαίωμα υποβολής αίτησης συνταξιοδότησης έχουν όσοι/ες διεκδικούν σύνταξη είτε εξ ιδίου δικαιώματος, λόγω γήρατος ή αναπηρίας, είτε λόγω θανάτου συγγενούς ασφαλισμένου/συνταξιούχου, και εφόσον συντρέχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

### **4.1 Τρόπος υποβολής της αίτησης**

Η διαδικασία υποβολής αίτησης συνταξιοδότησης μπορεί να ολοκληρωθεί με 2 τρόπους:

- ηλεκτρονικά ή
- με υποβολή έντυπης αίτησης

Πιο αναλυτικά, η αίτηση συνταξιοδότησης μπορεί να υποβληθεί σε ενιαία ηλεκτρονική φόρμα μέσω του ιστότοπου του ΕΦΚΑ, από όλους/ες τους/τις ασφαλισμένους/ες - ανεξάρτητα από το πόσοι ήταν οι φορείς ασφάλισής τους - με τη χρήση των κωδικών του taxisnet. Ειδικότερα, δυνατότητα υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης έχουν οι ασφαλισμένοι/ες που προέρχονται από τους εξής ασφαλιστικούς φορείς: ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΓΑ, ΟΑΕΕ, ΝΑΤ, ΕΤΑΠΜΜΕ, ΕΤΑΑ και Γ.Λ.Κ (ΔΗΜΟΣΙΟ).

Οι ασφαλισμένοι/ες που συμπληρώνουν την αίτηση συνταξιοδότησης ηλεκτρονικά μπορούν, όποτε το επιθυμούν, να ενημερώνονται σχετικά με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η διεκπεραίωση της αίτησής τους, χωρίς να επισκεφθούν την υπηρεσία. Επιπλέον, δικαιούνται να λάβουν προσωρινή σύνταξη άμεσα, με ποσό που θα προσεγγίζει το ποσό της οριστικής σύνταξης (βλέπε Εγκύκλιο ΕΦΚΑ Αρ. 4/2018<sup>1</sup>).

Παράλληλα, εξακολουθεί η διάθεση έντυπων αιτήσεων για όσους/ες επιθυμούν να υποβάλλουν την αίτησή τους σε έντυπη μορφή. Σε αυτή την περίπτωση, η αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια περιφερειακή υπηρεσία συντάξεων του τελευταίου φορέα στον οποίο είχε ασφαλιστεί το άτομο που υποβάλλει την αίτηση (για τους μισθωτούς αρμόδιο είναι το υποκατάστημα του τόπου κατοικίας τους, ενώ για τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες αρμόδιο είναι το υποκατάστημα της έδρας της δραστηριότητάς τους).

➤ Για πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε τον ιστότοπο του ΕΦΚΑ:  
<https://www.efka.gov.gr/el/diadikasia-syntaxiodoteses>

<sup>1</sup> Εγκύκλιος ΕΦΚΑ 4/22.1.2018 «Προσωρινή σύνταξη για αιτήσεις που υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν. 4499/2017, [https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2018-05/EGK\\_4-22-01-2018.pdf](https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2018-05/EGK_4-22-01-2018.pdf)



## 4.2 Απαραίτητα δικαιολογητικά

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά μπορεί να διαφοροποιούνται κατά περίπτωση, αφού ο κάθε ασφαλιστικός φορέας ενδέχεται να ζητήσει επιπλέον δικαιολογητικά προκειμένου να προβεί σε απόφαση για απονομή σύνταξης αναπηρίας.

### Κοινά δικαιολογητικά για όλες τις περιπτώσεις συντάξεων αναπηρίας είναι τα εξής:

#### ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ

- ✓ Φωτοαντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας. Για τους Έλληνες της αλλοδαπής και τους αλλοδαπούς απαιτείται φωτοαντίγραφο διαβατηρίου.
- ✓ Για τους αλλοδαπούς (τρίτων χωρών - εκτός Σένγκεν) που κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα, φωτοαντίγραφο διαβατηρίου και άδεια παραμονής σε ισχύ την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή βεβαίωση κατάθεσης δικαιολογητικών για την έκδοση άδειας παραμονής.
- ✓ Φωτοαντίγραφο σελίδας βιβλιαρίου τράπεζας ή ΕΛ.ΤΑ. με τον αριθμό λογαριασμού IBAN (και BIC ή SWIFT) για κατοίκους χωρών εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- ✓ Όλα τα πρωτότυπα ασφαλιστικά στοιχεία του ασφαλιστικού φορέα.
- ✓ Φωτοαντίγραφο του τελευταίου εκκαθαριστικού σημειώματος της Εφορίας.
- ✓ Δήλωση του τελευταίου εργοδότη.

#### ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΕ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

- ✓ Ασφαλιστικός αριθμός ασφαλιστικού φορέα εξωτερικού.
- ✓ Στοιχεία ασφάλισης ξένου φορέα.

#### ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΑΛΛΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

- ✓ Απόφαση συνταξιοδότησης.
- ✓ Βεβαίωση άλλου αρμοδίου φορέα περί ασφαλιστικής κάλυψης κλάδου υγείας.

Τα δικαιολογητικά που πρέπει να καταθέσει ο/η ασφαλισμένος/η αναφέρονται αναλυτικά στην αίτηση συνταξιοδότησης, ανάλογα και με τα πεδία της αίτησης που έχουν συμπληρωθεί.

## 5. Καθορισμός του ποσοστού αναπηρίας για σύνταξη αναπηρίας (εκτός δημόσιου τομέα)

Μετά την κατάθεση της αίτησης συνταξιοδότησης πρέπει να υποβληθεί και η αίτηση για την πιστοποίηση της αναπηρίας.

### 5.1 Αρμόδια όργανα

Τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) είναι τα αρμόδια όργανα για τον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας των ασφαλισμένων όλων των ασφαλιστικών φορέων. Η κρίση τους καθορίζει το είδος της αναπηρίας, το βαθμό αυτής και τη χρονική της διάρκεια.

### 5.2 Καθορισμός ποσοστού αναπηρίας

Ο καθορισμός του ποσοστού αναπηρίας γίνεται με βάση τον Ενιαίο Πίνακα Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας, όπου καθορίζονται τα ποσοστά αναπηρίας που συνεπάγεται κάθε πάθηση, βλάβη ή εξασθένηση, είτε σωματική είτε ψυχική, κινητική ή αισθητηριακή.

Οι αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ, εκτός από τη διαπίστωση της φύσης, των αιτιών, της έκτασης και της διάρκειας της σωματικής ή της νοητικής ή της ψυχικής ή της αισθητηριακής πάθησης του/της ασφαλισμένου/ης, ερευνούν και την επίδραση αυτής στην καθολική ικανότητά του/της για άσκηση του συνήθους ή παρεμφερούς επαγγέλματός του/της ή την ανάκτηση της ικανότητας αυτής.

### 5.3 Διαδικασία υποβολής αίτησης στα ΚΕΠΑ

Οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται από τους/τις ενδιαφερόμενους/ες με έναν από τους 3 παρακάτω τρόπους:

1. Απευθείας σε ένα από τα ΚΕΠΑ που λειτουργούν πανελλαδικά<sup>2</sup>.
2. Στο Τμήμα Διοικητικού Υποκαταστήματος Μισθωτών ΕΦΚΑ (πλησιέστερο υποκατάστημα στον τόπο κατοικίας σας), που στη συνέχεια διαβιβάζει το αίτημά σας στο αρμόδιο ΚΕΠΑ.
3. Ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου στον ιστότοπο του ΕΦΚΑ, εφόσον πρώτα πιστοποιηθείτε ως χρήστης της αντίστοιχης ηλεκτρονικής υπηρεσίας του φορέα.

Πληροφορίες και οδηγίες για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήματος εξέτασης από υγειονομική επιτροπή θα βρείτε στον ιστότοπο:  
<http://www.odigostoupoliti.eu/ilektroniki-yponoli-aitimatos-gia-exetasi-apo-ygeionomiki-epitropi-kepa>

### 5.4 Άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν

Τα άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν εξ αιτίας σοβαρών κινητικών ή άλλων προβλημάτων καταθέτουν με μέριμνα άλλου ατόμου του περιβάλλοντός τους τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, και αξιολογούνται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΚΕΠΑ (επιτροπή κατ' οίκον) με διαδικασία που ορίζεται από τη σχετική Διεύθυνση Αναπηρίας. Η διαδικασία είναι εξατομικευμένη για κάθε περίπτωση και οφείλει να διασφαλίζει τον σεβασμό στον πολίτη και την αξιοπιστία του αποτελέσματος.

### 5.5 Απαραίτητα δικαιολογητικά για εξέταση από Υγειονομική Επιτροπή ΚΕΠΑ

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για εξέταση από Υγειονομική Επιτροπή των ΚΕΠΑ είναι τα εξής:

#### 1. ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Ο φάκελος συμπληρώνεται από τον θεράποντα ιατρό ειδικότητας της κύριας πάθησης του ατόμου (ιστορικό, παρούσα κατάσταση, ιατρικές εξετάσεις, φαρμακευτική αγωγή, συνυπάρχουσες παθήσεις κ.λπ.).

#### 2. ΕΔΙΚΟΣ ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Από 1 Ιανουαρίου 2018, συμπληρώνονται υποχρεωτικά από τους θεράποντες ιατρούς και Ειδικό Εισηγητικό Φάκελο Παροχών Αναπηρίας, οι οποίοι συνοποβάλλονται με τον Γενικό Εισηγητικό φάκελο σε κάθε περίπτωση που η κύρια ή η τυχόν συνυπάρχουσα πάθηση των αιτούντων είναι μία από τις εξής: **ρευματική πάθηση, σακχαρώδης διαβήτης τύπου I ή II, θαλασσαιμία, οφθαλμική πάθηση, ορθοπεδική πάθηση, πάθηση κυκλοφορικού συστήματος, πάθηση νευρικού συστήματος, αγγειακή πάθηση, ψυχική διαταραχή / αυτισμός / νοητική υστέρηση, πνευμονική πάθηση.**

#### 3. ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ή ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (εφόσον υπάρχει)

#### 4. ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ

- Απλό αντίγραφο δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου σε ισχύ ή διαβατηρίου και άδειας παραμονής σε ισχύ για υπηκόους τρίτων χωρών ή άδειας παραμονής πολιτικού πρόσφυγα ή βεβαίωσης κατάθεσης δικαιολογητικών για έκδοση άδειας παραμονής.
- Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) ή Κάρτα Ευρωπαϊού Ασφαλισμένου.

<sup>2</sup> Τις διευθύνσεις των ΚΕΠΑ μπορείτε να τις βρείτε στον ιστότοπο: <https://www.efka.gov.gr/el/menoy/kentropistopoiases-anaperias-kepa>

- Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ).
- Εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο (σε περίπτωση κατάθεσης της αίτησης από εκπρόσωπο), ή σε περίπτωση αδυναμίας παροχής εξουσιοδότησης ή πληρεξουσίου, απόφαση ορισμού δικαστικού συμπαραστάτη ή οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο.

#### 5. ΠΑΡΑΒΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ 46,14 ευρώ

Παράβολο καταβάλλουν οι αιτούντες που προσέρχονται στα ΚΕΠΑ χωρίς παραπεμπτικό φορέα ή υπηρεσίας του δημοσίου, καθώς και οι ασκούντες ένσταση ενώπιον του δευτεροβάθμιου υγειονομικού οργάνου κατά του αποτελέσματος της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής. Το Παράβολο καταβάλλεται από τους/τις υπόχρεους/ες μετά την υποβολή της αίτησής τους στα ΚΕΠΑ.

**Εξαιρούνται από την καταβολή παράβολου οι άποροι/ανασφάλιστοι πολίτες** που είναι δικαιούχοι μηδενικής συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη και συμπεριλαμβάνονται στη σχετική βάση δεδομένων της ΗΔΙΚΑ Α.Ε.

Η αίτηση και ο εισηγητικός φάκελος διατίθενται από όλα τα Υποκαταστήματα Μισθωτών ΕΦΚΑ ή αντλούνται ηλεκτρονικά από τον ιστότοπο του ΕΦΚΑ:

<https://www.efka.gov.gr/el/menou/kentro-pistopoeses-anaperias-kep>

### 5.6 Δυνατότητα προσφυγής κατά της γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής

Κατά της γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής (ΑΥΕ), δίνεται στον/στην ενδιαφερόμενο/η το δικαίωμα προσφυγής στην κατά τόπο αρμόδια Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή (ΒΥΕ), εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της Γνωμάτευσης Πιστοποίησης Αναπηρίας.

## 6. Διαδικασία πιστοποίησης ποσοστού αναπηρίας στο Δημόσιο

Για τους/τις υπάλληλους - λειτουργούς του Δημοσίου, και τους/τις στρατιωτικούς οι οποίοι/ες λαμβάνουν **σύνταξη λόγω ανικανότητας** που προήλθε εξαιτίας της υπηρεσίας τους, ισχύουν οι διατάξεις του ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος του Δημοσίου. Για να λάβει κάποιος/α σύνταξη ανικανότητας (αναπηρίας) από το Δημόσιο πρέπει να έχει τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια υπηρεσίας και να απολυθεί λόγω ανικανότητας. Η προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση του εργατικού ατυχήματος. Αν εξαιτίας της ανικανότητας που οφείλεται σε ασθένεια ή σε σωματική βλάβη, το ποσοστό αναπηρίας είναι απαγορευτικό για συνέχιση της εργασίας του/της υπαλλήλου, τότε αυτοδίκαια επέρχεται λύση της εργασιακής σχέσης και συνταξιοδότηση του ατόμου.

Ο/Η ενδιαφερόμενος/η υπάλληλος καταθέτει αίτηση στην αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ) με αίτημα την παραπομπή του/της στην ΑΣΥΕ (Ανώτατη Στρατιωτική Υγειονομική Επιτροπή) προκειμένου αυτή να γνωματεύσει για το είδος της πάθησης και το ποσοστό ανικανότητας. Η αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων εκδίδει παραπεμπτικό έγγραφο το οποίο κοινοποιεί ταυτόχρονα και στον/ην ενδιαφερόμενο/η υπάλληλο. Όταν ο/η ενδιαφερόμενος/η λάβει το παραπεμπτικό έγγραφο επικοινωνεί με την ΑΣΥΕ, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται σε αυτό, για να καθοριστεί ο τόπος και ο χρόνος εξέτασής του/της. Η γνωμάτευση που εκδίδεται από την ΑΣΥΕ αποστέλλεται στη Διεύθυνση Συντάξεων που έκανε την παραπομπή, η οποία με τη σειρά της κοινοποιεί τη γνωμάτευση στον/ην ενδιαφερόμενο/η.

Τα ραντεβού με την ΑΣΥΕ κλείνονται και ηλεκτρονικά μέσω του ιστότοπου της ΑΣΥΕ:

<https://asye.army.gr/el/ilektronika-rantevoy>

## 7. Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας

Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας ορίζονται από τον κάθε ασφαλιστικό φορέα στις διατάξεις του κανονισμού του<sup>3</sup>, και διαφοροποιούνται περαιτέρω για κάθε κατηγορία σύνταξης (συνταξιοδότηση από κοινή νόσο ή επαγγελματική ασθένεια κ.λπ.), καθώς και για τους παλαιούς (ασφαλισμένους μέχρι 31/12/1992) και τους νέους ασφαλισμένους (ασφαλισμένοι μετά από 1/1/1993). Για εξειδικευμένες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας ο/η ενδιαφερόμενος/η μπορεί να απευθύνεται στην υπηρεσία συντάξεων του ενταχθέντα στον ΕΦΚΑ ασφαλιστικού φορέα, ανάλογα με την ιδιότητα και την ειδικότητά του/της (μισθωτός/ή, ελεύθερος/η επαγγελματίας, δημόσιος υπάλληλος κ.λπ.).

### 7.1 Σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο

#### Παλαιοί/ές ασφαλισμένοι/ες (μέχρι 31/12/1992)

##### ΙΚΑ –ΕΤΑΜ ([www.efka.gov.gr](http://www.efka.gov.gr))

Οι ασφαλισμένοι/ες στο ΙΚΑ, εφόσον κριθούν από τις Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ ως έχοντες αναπηρία, δικαιούνται σύνταξη αναπηρίας αν έχουν συμπληρώσει ορισμένο χρόνο ασφάλισης. Ειδικότερα, οι **χρονικές προϋποθέσεις** είναι οι εξής:

- 4.500 ημέρες ασφάλισης οποτεδήποτε ή
- 1.500 ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον 600 τα πέντε (5) τελευταία έτη πριν από εκείνο κατά το οποίο επήλθε η αναπηρία ή υποβλήθηκε η αίτηση συνταξιοδότησης ή
- 300 ημέρες ασφάλισης για ασφαλισμένους/ες που δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους. Οι εν λόγω (300) ημέρες εργασίας αυξάνονται ανά 120 για κάθε έτος ηλικίας μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους και μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των 4.200 ημερών εργασίας.

Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι από τις παραπάνω κατά περίπτωση ημέρες εργασίας, οι 300 ημέρες πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί στα αμέσως προηγούμενα πέντε (5) χρόνια από εκείνο στο οποίο επήλθε η αναπηρία του/της ασφαλισμένου/ης.

Ανάλογα με το ποσοστό της αναπηρίας του/της ασφαλισμένου/ης καθορίζεται και **το ύψος της σύνταξης** που δικαιούται να λάβει. Ειδικότερα:

- Ασφαλισμένοι/ες με βαριά αναπηρία (80% και άνω) δικαιούνται το πλήρες ποσό της σύνταξης.
- Ασφαλισμένοι/ες με συνήθη αναπηρία (67%-79,99%) δικαιούνται το 75% του πλήρους ποσού της σύνταξης, εκτός εάν έχουν συμπληρώσει 6.000 ημέρες ασφάλισης ή εάν η αναπηρία τους οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούνται το πλήρες ποσό της σύνταξης.
- Ασφαλισμένοι/ες με μερική αναπηρία (50%-66,99%) δικαιούνται το 50% του πλήρους ποσού της σύνταξης, εκτός εάν η αναπηρία τους οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούνται το 75% του πλήρους ποσού της σύνταξης.

#### ΕΤΤΑ - ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ([www.etaa.gr](http://www.etaa.gr))

1. ΤΣΜΕΔΕ-ΤΟΜΕΙΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ([www.tsmede.gr](http://www.tsmede.gr)) & ΤΣΑΥ – ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ([www.tsay.gr](http://www.tsay.gr))

Για τους/τις ασφαλισμένους/ες των ταμείων **ΤΣΜΕΔΕ & ΤΣΑΥ** απαιτούνται:

- τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια πραγματικής ασφάλισης, ανεξαρτήτου ηλικίας και
- ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.

<sup>3</sup> Η θεσμοθέτηση ενιαίων κανόνων για όλες τις συντάξεις αναπηρίας όλων των ταμείων που συγχωνεύτηκαν στον ΕΦΚΑ βρίσκεται σήμερα σε νομοπαρασκευαστικό στάδιο.

## 2. TAN - ΤΑΜΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ (www.tnomik.gr)

Για τους/τις ασφαλισμένους/ες του **TAN** απαιτούνται:

- τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια πραγματικής ασφάλισης και
- ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, που προέρχεται από ασθένεια η οποία δεν προϋπήρχε της ασφάλισης.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Οι δικηγόροι που πάσχουν από τύφλωση έχουν τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθούν με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 1 του νόμου 612/1977, χωρίς να παραιτηθούν από τη δικηγορία. Διατηρούν τη δικηγορική τους ιδιότητα, χωρίς όμως ο χρόνος άσκησης δικηγορίας πέραν του προβλεπόμενου προς συνταξιοδότηση από τον νόμο 612/1977 να μπορεί να συνυπολογιστεί (άρθρο 24, παρ. 1 του νόμου 1968/1991).

## ΟΑΕΕ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (www.oaee.gr)

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), προήλθε από την ενοποίηση των καταργηθέντων Ταμείων ΤΕΒΕ, ΤΑΕ και ΤΣΑ. Στον ΟΑΕΕ ισχύει ενιαίος κανονισμός παροχών για όλους/ες τους/τις ασφαλισμένους/ες, ανεξάρτητα από ποιο ταμείο προέρχονται. Ωστόσο, δίνεται η δυνατότητα στους/στις ασφαλισμένους/ες του ΟΑΕΕ να επιλέξουν, ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους, τις διατάξεις του ΟΑΕΕ ή τις καταστατικές διατάξεις του Ταμείου προέλευσής τους (ΤΕΒΕ - ΤΑΕ - ΤΣΑ).

Σε περίπτωση αναπηρίας με ποσοστό άνω του 67%, ο/η άμεσα ασφαλισμένος/η δικαιούται σύνταξη αναπηρίας εφόσον πληρούνται οι παρακάτω **χρονικές προϋποθέσεις:**

- έχει πέντε (5) έτη ασφάλισης, εκ των οποίων δύο (2) έτη μέσα στην τελευταία πενταετία πριν την εμφάνιση της αναπηρίας ή τη διακοπή της ασφάλισης. (Αν κατά τη διάρκεια των πέντε αυτών ετών ο/η ασφαλισμένος/η έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς τη συνταξιοδότηση χρόνο) **ή**
- έχει δεκαπέντε (15) έτη ασφάλισης, εφόσον δεν έχει ασφαλιστεί από τη διακοπή της ασφάλισης του/της μέχρι την επέλευση της αναπηρίας σε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.

Ανάλογα με το ταμείο του/της ασφαλισμένου/ης (ΤΕΒΕ, ΤΑΕ και ΤΣΑ) ισχύουν μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τις χρονικές προϋποθέσεις.

Για περισσότερες λεπτομέρειες μπορείτε να επισκεφτείτε τον σχετικό ιστότοπο του ΟΑΕΕ:  
[http://www.oaee.gr/syntaxeis.asp?catsyn\\_id=165&cat\\_id=0&banner\\_pgc=10&ctn\\_id=2&ctnsnd\\_id=1](http://www.oaee.gr/syntaxeis.asp?catsyn_id=165&cat_id=0&banner_pgc=10&ctn_id=2&ctnsnd_id=1)

## ΟΓΑ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (www.efka.gov.gr)

Ασφαλισμένος/η στον ΟΓΑ δικαιούται σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι παρακάτω **προϋποθέσεις:**

- έχει αναπηρία σε ποσοστό 67%, μεταγενέστερη της υπαγωγής στην ασφάλιση, η οποία θα διαρκέσει τουλάχιστον ένα (1) έτος κατά ιατρική πρόβλεψη και
- έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης και καταβολής εισφορών πέντε (5) ετών, εκ των οποίων τα δύο (2) έτη μέσα στην πενταετία που προηγείται του έτους που επήλθε η αναπηρία ή έχει πραγματοποιήσει δέκα πέντε (15) έτη ασφάλισης και καταβολής εισφορών. Στους ανωτέρω χρόνους ασφάλισης περιλαμβάνεται και ο χρόνος ασφάλισης στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης.

Ασφαλισμένοι/ες που δεν έχουν συμπληρώσει το 26<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας τους, δικαιούνται να συνταξιοδοτηθούν λόγω αναπηρίας αν έχουν καταβάλει τις προβλεπόμενες εισφορές για όλο το χρονικό διάστημα από την υποχρεωτική ή προαιρετική υπαγωγή τους στην ασφάλιση μέχρι και του χρόνου επέλευσης της αναπηρίας. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα (1) έτος.

Οι συνταξιούχοι αναπηρίας του Κλάδου δικαιούνται και τη βασική σύνταξη με τις ίδιες προϋποθέσεις, εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιονδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, εκτός συγκεκριμένων εξαιρέσεων (πολεμική σύνταξη κ.λπ.) ή αν η σύνταξη που λαμβάνουν έχει χορηγηθεί από χώρα μέλος της ΕΕ ή χώρα με την οποία έχει συναφθεί διμερής σύμβαση κοινωνικής ασφάλισης.

## ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ/ΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΗ

Σύνταξη ανικανότητας (αναπηρίας) δικαιούνται οι ασφαλισμένοι/ες του δημοσίου όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- 4,5 έτη ασφάλισης, ή 5 έτη όταν υπάρχει χρόνος διαδοχικής ασφάλισης και
- ποσοστό αναπηρίας άνω του 20%, εφόσον ο/η ασφαλισμένος/η κριθεί από την ΑΣΥΕ ως ανίκανος/η για εργασία.

## ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ/ΕΣ ΣΕ ΤΑΜΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Για ασφαλισμένους σε Ταμεία Τραπεζών και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, απαιτείται να συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις, ανάλογα με το κάθε ταμείο:

- πέντε (5) έως δέκα (10) έτη ασφάλισης και
- ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας από 50% έως 67%.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στο ταμείο ασφάλισής σας.

## Νέοι/ες ασφαλισμένοι/ες (από 1/1/1993 και μετά)

### ΟΛΟΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (εκτός ΝΑΤ που δεν υπάγεται στον νόμο 2084/1992, ΟΓΑ και Δημόσιο)

Για τους νέους/ες ασφαλισμένους/ες από 1/1/1993 απαιτούνται οι παρακάτω χρονικές προϋποθέσεις:

- 15 έτη ή 4.500 ημέρες ασφάλισης οποτεδήποτε ή
- 5 έτη ή 1.500 ημέρες ασφάλισης, από τις οποίες τουλάχιστον 600 την τελευταία πενταετία πριν από το έτος κατά το οποίο επήλθε η αναπηρία ή υποβλήθηκε η αίτηση συνταξιοδότησης ή
- 300 ημέρες ασφάλισης για ασφαλισμένους/ες που δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους. Οι εν λόγω (300) μέρες εργασίας αυξάνονται ανά 120 για κάθε έτος ηλικίας μετά την συμπλήρωση του 21ου έτους.

Ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας, το ύψος της σύνταξης διαμορφώνεται ακολούθως:

- Ασφαλισμένοι/ες με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω δικαιούνται το πλήρες ποσό της σύνταξης.
- Ασφαλισμένοι/ες με ποσοστό αναπηρίας 67% - 79,99% δικαιούνται το 75% του πλήρους ποσού της σύνταξης, εκτός εάν έχουν συμπληρώσει 6.000 ημέρες ασφάλισης ή εάν η αναπηρία τους οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούνται το πλήρες ποσό της σύνταξης.
- Ασφαλισμένοι/ες με ποσοστό αναπηρίας 50% - 66,99% δικαιούνται το 50% του πλήρους ποσού της σύνταξης, εκτός εάν η αναπηρία τους οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούνται το 75% του πλήρους ποσού της σύνταξης.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Για τους/τις ασφαλισμένους/ες του δημοσίου τομέα οι προϋποθέσεις παραμένουν οι ίδιες με τους παλιούς ασφαλισμένους.

## 7.2 Σύνταξη αναπηρίας από εργατικό ατύχημα

Για να λάβει ο/η ασφαλισμένος/η σύνταξη αναπηρίας από εργατικό ατύχημα απαιτούνται:

- έστω και μία (1) ημέρα ασφάλισης σε όλους τους φορείς και
- το ατύχημα να έχει χαρακτηριστεί εργατικό.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Για το δημόσιο, οι δικαιούχοι σύνταξης λόγω ανικανότητας που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της Υπηρεσίας και ένεκα ταύτης, σύμφωνα και με τις διατάξεις του Π.Δ. 169/2007 και του Π.Δ. 168/2007, δεν υπάγονται στον ΕΦΚΑ αλλά παραμένουν στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου (άρθρο 4 παρ. 3 του νόμου 4387/2016, ΦΕΚ 85 Α').

### 7.3 Σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας

#### Παλαιοί/ές ασφαλισμένοι/ες

Σε όλους τους ασφαλιστικούς φορείς, για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας απαιτούνται οι μισές ημέρες ασφάλισης από εκείνες που προβλέπονται για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο. Εξαιρούνται οι παρακάτω ασφαλιστικοί φορείς:

- ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ, όπου απαιτείται διακοπή της ασφάλισης συνεπεία αναπηρίας με πέντε (5) έτη ασφάλισης.
- ΟΑΕΕ - ΤΣΑ, όπου απαιτείται μισός χρόνος ασφάλισης (5 έτη) με το ένα έτος μέσα στην τελευταία τριετία.
- ΟΓΑ, όπου για τη βασική σύνταξη απαιτούνται δώδεκα (12) μήνες ασφάλισης-αγροτικής απασχόλησης χωρίς εισφορές (παλιός χρόνος ασφάλισης ΟΓΑ).
- ΝΑΤ, το οποίο δεν καλύπτει ατύχημα εκτός εργασίας.

#### Νέοι/ες ασφαλισμένοι/ες

Σε όλους τους ασφαλιστικούς φορείς, εκτός του ΟΓΑ και του ΝΑΤ, για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας απαιτούνται οι μισές ημέρες ασφάλισης από εκείνες που προβλέπονται για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο.

### 7.4 Σύνταξη αναπηρίας από επαγγελματική ασθένεια

Οι επαγγελματικές ασθένειες εξομοιώνονται με το εργατικό ατύχημα ή το ατύχημα κατά την απασχόληση και για το λόγο αυτό ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις που προβλέπονται και για τη χορήγηση σύνταξης από εργατικό ατύχημα.

## 8. Οριστικοποίηση σύνταξης αναπηρίας

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας υφίσταται για όσο χρόνο ορίζεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ. Σε περίπτωση που οι Υγειονομικές Επιτροπές γνωματεύουν ότι η ανικανότητα είναι μόνιμη, οι συντάξεις λόγω αναπηρίας είναι οριστικές. Επίσης, οι συντάξεις είναι οριστικές στις περιπτώσεις των παθήσεων που προβλέπονται από ρητή διάταξη.

Σε κάθε ασφαλιστικό φορέα προβλέπεται από τον κανονισμό ασφαλιστικής αρμοδιότητάς του και ο τρόπος οριστικοποίησης της σύνταξης αναπηρίας. Μέχρι τη θέσπιση των ενιαίων κανόνων για όλους/ες τους/τις συνταξιούχους/ες λόγω αναπηρίας του ΕΦΚΑ, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας αυτών των ασφαλιστικών φορέων.

Για την οριστικοποίηση της σύνταξης αναπηρίας ισχύει ο διαχωρισμός μεταξύ των παλαιών και των νέων ασφαλισμένων ως εξής:

#### Παλαιοί/ες ασφαλισμένοι/ες

Για ασφαλισμένους/ες στο **ΙΚΑ-ΕΤΑΜ** οι συντάξεις λόγω αναπηρίας καθίστανται αυτοδικαίως οριστικές όταν:

- Ο/Η συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 55<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του/της και χρόνο συνταξιοδότησης επτά (7) συνεχόμενων ετών, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε τρεις τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.
- Ο/Η συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 60<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του/της και χρόνο συνταξιοδότησης πέντε (5) συνεχόμενων ετών, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε δύο τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.

- Ο/Η συνταξιούχος συνταξιοδοτείται συνεχόμενα για δώδεκα (12) χρόνια, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.
- Ο/Η συνταξιούχος συνταξιοδοτείται για είκοσι (20) χρόνια διακεκομμένα, αλλά τα τρία τελευταία συνεχόμενα, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

**Ταμεία τα οποία οριστικοποιούν τη σύνταξη αναπηρίας σύμφωνα με τον κανονισμό του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ ή έχουν τις ίδιες προϋποθέσεις οριστικοποίησης με αυτές του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ:**

ΟΑΕΕ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ Τομέας Ασφάλισης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών & Θεσσαλονίκης, ΕΤΑΠΜΜΕ - ΤΑΙΣΥΤ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ Τομέας Ασφάλισης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ Τομέας Ασφάλισης Φωτοειδησεογράφων και Εικονοληπτών Επικαίρων Τηλεόρασης, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ - ΤΣΕΥΠ Αθηνών, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ - ΤΣΕΥΠ Θεσσαλονίκης, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ, ΤΣΕΑΠΓΣΟ, ΤΣΠ-ΗΣΑΠ, ΤΑΠ-ΟΤΕ, ΟΓΑ.

**Ταμεία που έχουν τη δική τους νομοθεσία για την οριστικοποίηση της σύνταξης αναπηρίας:**

ΤΣΜΕΔΕ, ΤΑΠΑΕ Εθνική, ΤΑΠ-ΔΕΗ Αυτοτελής Τομέας στο ΙΚΑ-ΤΕΑΜ, ΤΣΠ-ΤΕ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ, ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΑΠΙΛΤ, ΝΑΤ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ - ΤΑΤΤΑ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ- ΤΣΠΕΑΘ.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στο τμήμα συντάξεων του ταμείου που σας αφορά.

## Νέοι/ες ασφαλισμένοι/ες

Οι παρακάτω προϋποθέσεις οριστικοποίησης της σύνταξης αναπηρίας ισχύουν για όλους τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας. Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας υφίσταται για όσο χρόνο ορίζεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές, παρατείνεται δε με τις ίδιες προϋποθέσεις, ενώ δύναται να ελέγχεται αυτεπαγγέλτως οποτεδήποτε, με την υποβολή του συνταξιούχου σε ιατρική εξέταση από τις ανωτέρω επιτροπές.

Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας είναι οριστικές για τις περιπτώσεις παθήσεων που προβλέπονται από ρητή διάταξη, μπορεί επίσης να είναι οριστικές εφόσον οι Υγειονομικές Επιτροπές γνωματεύουν ότι η ανικανότητα είναι μόνιμη.

Οι προσωρινές συντάξεις λόγω αναπηρίας καθίστανται οριστικές μετά και την τελική γνωμάτευση των αρμόδιων Υγειονομικών Επιτροπών εφόσον:

- Ο/Η συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 55<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του/της και χρόνο συνταξιοδότησης επτά (7) συνεχόμενων ετών, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε τρεις τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.
- Ο/Η συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 60<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης πέντε (5) συνεχόμενων ετών, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε δύο τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.

**Για τους/τις ασφαλισμένους/ες του Δημοσίου** δεν ισχύει ο θεσμός της προσωρινής σύνταξης ή της προσωρινής αναπηρίας. Εφόσον ο/η ασφαλισμένος/η κριθεί ανάικος/η για εργασία απολύεται από την Υπηρεσία του και λαμβάνει οριστική σύνταξη αναπηρίας.

**Για το ΝΑΤ και τον ΟΓΑ δεν ισχύει η διάκριση μεταξύ παλαιών και νέων ασφαλισμένων.**

## 9. Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης βάσει του νόμου 612/1977

Δικαιούχοι σύνταξης γήρατος (λόγω αναπηρίας) βάσει του νόμου 612/1977, όπως ισχύει, είναι τα άτομα με αναπηρία που πάσχουν από συγκεκριμένες παθήσεις και, επιπλέον, έχουν συμπληρώσει συγκεκριμένα χρόνια ασφάλισης. Οι ασφαλισμένοι/ες αυτοί/ές **μπορούν να συνταξιοδοτηθούν ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας αν έχουν συμπληρώσει** χρόνο ασφάλισης δεκαπέντε (15) έτη ή (για ασφαλισμένους/ες σε Φορείς



Κοινωνικής Ασφάλισης που υπολογίζουν την ασφάλιση σε ημέρες) 4.500 ημέρες ασφάλισης. Μάλιστα, η χορηγούμενη σύνταξη υπολογίζεται με 35 έτη ασφάλισης ή 10.500 ημέρες ασφάλισης, ακόμη και αν ο πραγματικός χρόνος ασφάλισης είναι λιγότερος (π.χ. 4.500 ημέρες ασφάλισης).

Ειδικότερα, ο νόμος αφορά σε ασφαλισμένους/ες με αναπηρία 67% και άνω που πάσχουν από: τυφλότητα, τετραπληγία-παραπληγία, β-ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, μεταμοσχευθέντες νεφρού, αιμορροφιλία τύπου Α ή Β, μεταμοσχευόμενους από συμπαγή όργανα (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ ή πάγκρεας) που βρίσκονται σε ανοσοκαταστολή, μεταμοσχευθέντες μυελού των οστών που βρίσκονται σε ανοσοκαταστολή, σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει τετραπληγία/παραπληγία, ακρωτηριασθέντες δύο άκρων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, και κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή.

## 10. Ασφαλισμένοι του Δημοσίου με ειδικές παθήσεις

Για τη χορήγηση σύνταξης λόγω ανικανότητας σε πολιτικούς υπαλλήλους που υπάγονται σε ειδικές παθήσεις ισχύουν οι εξής προϋποθέσεις:

- 15ετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία και
- ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, χωρίς όριο ηλικίας, και ανεξάρτητα από το αν αποχώρησαν από την υπηρεσία με παραίτηση ή απολύθηκαν λόγω ανικανότητας.

Οι εν λόγω υπάλληλοι, μαζί με τη σύνταξη δικαιούνται και ένα προσωπικό και αμεταβίβαστο επίδομα ανικανότητας.

### ➤ **Οι έχοντες ειδικές παθήσεις ορίζονται οι ακόλουθες κατηγορίες:**

- τυφλοί (άρθ. 1, παρ. 1 του Ν. 955/1979)
- παραπληγικοί ή τετραπληγικοί (άρθ. 3, παρ. 1 του Ν. 2227/1994)

### ➤ **Όσοι πάσχουν από:**

- υπερφωσφατασαιμία (άρθ. 8, παρ. 1 του Ν. 2592/1998)
- β ομόζυγο μεσογειακή αναιμία, δρεπανοκυτταρική ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και υποβάλλονται σε μετάγγιση (άρθ. 3, παρ. 1 του Ν. 2227/1994)
- χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση (άρθ. 2, παρ. 1 του Ν. 3075/2002)
- αιμορροφιλία Α' & Β' (άρθ. 16, παρ. 1 του Ν. 3865/2010)
- μυασθένεια ή μυοπάθεια (άρθ. 16, παρ. 1 του Ν. 3865/2010)
- διάχυτο γιγαντιαίο αιματολεμφαγγείωμα (άρθ. 4, παρ. 1 του Ν. 3620/2007)

### ➤ **Όσοι έχουν υποστεί:**

- μεταμόσχευση μυελού των οστών ή συμπαγών οργάνων (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ, πάγκρεας και νεφροί, άρθ. 3, παρ. 1 του Ν. 3513/2006)
- ακρωτηριασμό των άνω ή των κάτω άκρων ή του ενός άνω και του ενός κάτω άκρου (άρθ. 16, παρ. 1 του Ν. 3865/2010).

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Σε όλες τις περιπτώσεις η πάθηση πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο της αποχώρησης του/της υπαλλήλου από την υπηρεσία.

# 11. Συνταξιοδότηση μητέρων και χήρων πατέρων με τέκνα ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία

## ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Μπότερες και χήροι πατέρες παιδιών ανάκανων για κάθε βιοποριστική εργασία δικαιούνται σύνταξη γήρατος με τις παρακάτω προϋποθέσεις, αναλόγως εάν ανήκουν στους παλαιούς ή στους νέους ασφαλισμένους.

### Παλαιοί/ές ασφαλισμένοι/ες

- Για πλήρη σύνταξη απαιτούνται συμπληρωμένο το 55<sup>ο</sup> έτος ηλικίας τους και 5.500 ημέρες ασφάλισης.
- Για μειωμένη σύνταξη απαιτούνται συμπληρωμένο το 50<sup>ο</sup> έτος ηλικίας τους και 5.500 ημέρες ασφάλισης. (Η σύνταξη είναι μειωμένη κατά ποσοστό 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται από το απαιτούμενο όριο ηλικίας για πλήρη συνταξιοδότηση).

### Νέοι/ες ασφαλισμένοι/ες

- Για πλήρη σύνταξη απαιτούνται 6.000 ημέρες ή 20 έτη ασφάλισης και συμπληρωμένο το 55<sup>ο</sup> έτος ηλικίας τους.

Σε όλες τις περιπτώσεις ασφαλισμένων απαιτούνται επίσης τα εξής:

- οι ασφαλισμένοι/ες να μην λαμβάνουν σύνταξη από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης,
- να προσκομίσουν Γνωμάτευση από ΚΕΠΑ η οποία να αναγράφει την ανικανότητα του τέκνου για κάθε βιοποριστική εργασία.

**ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Από τις αυξήσεις των ορίων ηλικίας εξαιρούνται οι ασφαλισμένοι/ες που υπάγονται σε γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις συνταξιοδότησης ως μπότερες και χήροι πατέρες ανάκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων.  
(άρθρο 3Γ της Υ.Α. Φ11321/οικ.47523/1570, ΦΕΚ 2311 Β' /2015)

## ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ στον ΟΑΕΕ

Στον ΟΑΕΕ υπάρχει δυνατότητα για σύνταξη γήρατος μητέρων ή χήρων πατέρων με ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνα, εφόσον είναι άγαμα. Οι προϋποθέσεις είναι οι εξής:

- Για πλήρη σύνταξη απαιτούνται συμπληρωμένο το 55<sup>ο</sup> έτος ηλικίας τους και 20 έτη ασφάλισης.
- Για μειωμένη σύνταξη απαιτούνται συμπληρωμένο το 50<sup>ο</sup> έτος ηλικίας τους και 20 έτη ασφάλισης. (Η σύνταξη είναι μειωμένη κατά ποσοστό 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης για κάθε μήνα που υπολείπεται από το όριο ηλικίας των 55 ετών και αφορά μόνο τους νέους ασφαλισμένους).

## ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Γονείς παιδιών ανάκανων για κάθε βιοποριστική εργασία δικαιούνται σύνταξη γήρατος με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- το τέκνο να είναι άγαμο και ανάκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό 67% και άνω,
- ο/η γονέας να έχει συμπληρώσει 25 έτη ασφάλισης και
- ο/η γονέας να έχει συμπληρώσει την ηλικία των 50 ετών.

**ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Και στο Δημόσιο εξαιρούνται από τις αυξήσεις των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης οι ασφαλισμένοι/ες που έχουν παιδί άγαμο και ανάκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό 67% και άνω.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Για περισσότερες πληροφορίες θα πρέπει να απευθύνεστε στον ασφαλιστικό σας φορέα προκειμένου να δείτε αν στην νομοθεσία του υπάρχει πρόβλεψη για συνταξιοδότηση μητέρων και χήρων πατέρων με τέκνα ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία.

## 12. Συνταξιοδότηση συγγενών ατόμων με αναπηρία

### 12.1 Γενικές προϋποθέσεις για όλες τις κατηγορίες συγγενών ατόμων με αναπηρία

Με τον νόμο 4336/2015 (περ. β παρ. 2, υποπαρ. Ε3) θεσπίζεται για τους συγγενείς (γονείς, αδέρφια, σύζυγοι) ατόμων με αναπηρία ως όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 55ο έτος, και ορίζεται ότι οι ασφαλισμένοι/ες ακολουθούν την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του παρακάτω Πίνακα, με κριτήριο το έτος κατά το οποίο συμπληρώνεται ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης, δηλαδή οι 7.500 ημέρες ασφάλισης.

Ειδικότερα, απαιτούνται 25 έτη ασφάλισης (ή 7.500 ημέρες ασφάλισης) που με τη συμπλήρωσή τους το όριο ηλικίας διαμορφώνεται ως εξής:

#### ΟΡΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ - ΑΔΕΛΦΩΝ - ΣΥΖΥΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (ν.4336/2015)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
19/8/2015 - 31/12/2015	55 ετών και 11 μηνών
2016	56 ετών και 9 μηνών
2017	57 ετών και 8 μηνών
2018	58 ετών και 6 μηνών
2019	59 ετών και 5 μηνών
2020	60 ετών και 3 μηνών
2021	61 ετών και 2 μηνών
Από 2021 και έπειτα	62 ετών

### 12.2 Ειδικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ανά κατηγορία συγγενών

Για τη συνταξιοδότηση γονέα και αδελφών ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- α) το τέκνο ή ο/η αδελφός/ή με αναπηρία** θα πρέπει:
- να έχει αναπηρία με ποσοστό 67% και άνω,
  - να μην εργάζεται,
  - να είναι άγαμος/η,
  - να μη νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα.
- β) Στην περίπτωση του γονέα**, αυτός/ή απαιτείται ταυτόχρονα να μη λαμβάνει ήδη σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο. Επίσης, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης του γονέα που ασκεί το δικαίωμα συνταξιοδότησης ο έτερος γονέας πρέπει:
- να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2.400 ημέρες ή 8 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ή/και το δημόσιο, εκ των οποίων οι 600 ημέρες ή τα 2 έτη ασφάλισης να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία τέσσερα (4) χρόνια,
  - να εργάζεται,
  - να μη λαμβάνει και να μην έχει θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο,

- να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση προς τον ασφαλιστικό φορέα ή τους ασφαλιστικούς φορείς που είναι ασφαλισμένος/η ότι δεν έχει ασκήσει, ούτε προτίθεται να ασκήσει στο μέλλον δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις της διάταξης που αφορά στη συνταξιοδότηση συγγενών ατόμων με αναπηρία.

**ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ:** Το δικαίωμα συνταξιοδότησης ασκείται διαζευκτικά από τον ένα γονέα. Σε περίπτωση λύσης του γάμου των γονέων του ανήλικου τέκνου, το δικαίωμα ασκείται από το γονέα που έχει την επιμέλεια με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Σε περίπτωση που το παιδί έχει τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση λόγω ψυχικής ή νοητικής αναπηρίας ή λόγω σωματικής αναπηρίας, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, το δικαίωμα ασκείται από τον γονέα που έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης.

**γ)** Στην περίπτωση αδελφού/ής, για την άσκηση του δικαιώματος συνταξιοδότησης θα πρέπει:

- ο/η αδελφός/ή να μη λαμβάνει και να μη δικαιούται να λάβει σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο,
- για τουλάχιστον μία πενταετία πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης θα πρέπει ο/η αδερφός/ή να έχει οριστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση δικαστικός συμπαραστάτης του/της αδελφού/ής λόγω ψυχικής ή νοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας ή ο/η αδελφός/ή με αναπηρία να συνοικεί αποδεδειγμένα με τον αιτούντα τη σύνταξη αδελφό/ή και να τον βαρύνει οικονομικά,
- οι γονείς των δύο αδελφών να μη βρίσκονται εν ζωή ή να έχουν και αυτοί αναπηρία 67% και άνω ή να έχουν συμπληρώσει το 75ο έτος της ηλικίας τους.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Η συνοίκηση και η οικονομική επιβάρυνση αποδεικνύονται από τα έντυπα Ε1 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που υπέβαλε ο/η αδελφός/ή που βαρύνεται κατά τα τελευταία πέντε (5) έτη που προηγούνται του έτους υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης.

**Για τη συνταξιοδότηση συζύγου ατόμου με αναπηρία θα πρέπει να συντρέχουν τα παρακάτω:**

- ο/η σύζυγος με αναπηρία να έχει ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω,
- ο έγγαμος βίος να έχει διάρκεια τουλάχιστον 10 ετών πριν την υποβολή της αίτησης,
- ο/η υποψήφιος/α συνταξιούχος να μην λαμβάνει και να μη δικαιούται να λάβει σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο.

### Πλασματικός χρόνος ασφάλισης

Επιτρέπεται η συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης με τον χρόνο στρατιωτικής θητείας και τον χρόνο γονικής άδειας ανατροφής παιδιών που αναγνωρίζονται κατόπιν εξαγοράς, καθώς και με τον προβλεπόμενο από την ΕΓΣΣΕ χρόνο απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας (αφορά τις γυναίκες).

## 13. Σύνταξη λόγω θανάτου χορηγούμενη στα αμφοτεροπληρώως ορφανά τέκνα με αναπηρία

Τα ορφανά παιδιά με αναπηρία 67% και άνω που πάσχουν από συγκεκριμένες παθήσεις λαμβάνουν σύνταξη εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- είναι ορφανά και από τους δύο γονείς,
- πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό ή πολλαπλές βαριές αναπηρίες ή χρόνιες ψυχικές διαταραχές που επιφέρουν μόνιμο ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω,
- δεν εργάζονται και δεν λαμβάνουν σύνταξη από δική τους εργασία.

Τα ορφανά παιδιά με αναπηρία δικαιούνται το σύνολο του ποσού της σύνταξης που ελάμβανε ο θανών γονέας, ή προκειμένου περί ασφαλισμένου το ποσό που edικαιούτο να λάβει ο θανών γονέας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν εργάζονται ή δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα ή δεν παίρνουν σύνταξη από δική τους εργασία.

## 14. Σύνταξη αναπηρίας με προϋπάρχουσα αναπηρία

### ΙΚΑ –ΕΤΑΜ

Ο/Η ασφαλισμένος/η δικαιούται σύνταξη αναπηρίας έστω και αν η πάθηση ή βλάβη ή εξασθένηση, σωματική ή πνευματική, είναι προγενέστερη της υπαγωγής του στην ασφάλιση, εφόσον καθίσταται ανίκανος/η για την εργασία του/της λόγω ουσιώδους επιδείνωσης και η μεταγενέστερη της ασφάλισης αναπηρία φθάνει τουλάχιστον το 40% της κατά περίπτωση αναπηρίας. Το ποσοστό επιδείνωσης της αναπηρίας κρίνεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές.

Εξαιρέση αποτελούν οι παθήσεις που οφείλονται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικά αίτια, για τις οποίες δεν λαμβάνεται υπόψη η προϋπάρχουσα αναπηρία (άρθ. 27, παρ. 5ε του ν.1902/1990, ΦΕΚ 138 Α΄).

### ΔΗΜΟΣΙΟ

Για τους/τις ασφαλισμένους/ες του δημοσίου δεν προβλέπεται η περίπτωση συνταξιοδότησης λόγω επιδείνωσης της προϋπάρχουσας αναπηρίας.

### ΟΓΑ

Ο ΟΓΑ δεν χορηγεί σύνταξη αναπηρίας αν η προϋπάρχουσα της ασφάλισης αναπηρία είναι 67% και άνω.

## 15. Παράταση σύνταξης αναπηρίας

Σε περίπτωση που το άτομο με αναπηρία βρίσκεται σε κατάσταση αναμονής για ιατρική κρίση από τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ), **χωρίς δική του υπαιτιότητα**, η συνταξιοδότησή του παρατείνεται για έξι μήνες και εξακολουθεί να λαμβάνει το ποσό που ελάμβανε πριν από τη λήξη του δικαιώματος. Το δικαίωμα παράτασης της σύνταξης ισχύει για συντάξεις που χορηγούνται με αιτία την αναπηρία, όπως είναι οι συντάξεις για τετραπληγικούς - παραπληγικούς και οι συντάξεις γονέων-παιδιών που είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, καθώς και για όλα τα επιδόματα που χορηγούνται λόγω αναπηρίας (αρ. 28 του ν.4488/2017 -ΦΕΚ 137 Α΄, σχετική εγκύκλιος Φ80000/οικ.44541/1849/2017 του Υπουργείου Εργασίας και εγκύκλιος ΕΦΚΑ 43/2017).

## 16. Νέος τρόπος υπολογισμού σύνταξης

Η κυριότερη ίσως μεταρρύθμιση που επήλθε στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης με τον νόμο 4387/2016 συνίσταται στο ότι από 13 Μαΐου 2016 και μετά οι μηνιαίες κύριες συντάξεις εξ ιδίου δικαιώματος, λόγω ανικανότητας και εκ μεταβιβάσεως, υπολογίζονται ως άθροισμα δύο τμημάτων, της εθνικής και της ανταποδοτικής σύνταξης. Από αυτές, η εθνική σύνταξη χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό ενώ η ανταποδοτική από τις εισφορές των ασφαλισμένων.

Ειδικότερα, τα πρόσωπα που συνταξιοδοτούνται με τον νέο τρόπο υπολογισμού της σύνταξης είναι οι **ασφαλισμένοι/ες των οποίων η σύνταξη αρχίζει να καταβάλλεται από 13.05.2016 και μετά.**

## 16.1 Εθνική σύνταξη σε περίπτωση αναπηρίας

Την εθνική σύνταξη, η οποία ορίζεται σήμερα στο ποσό των τριακοσίων ογδόντα τεσσάρων (384) ευρώ μηνιαίως, λαμβάνουν όλοι/ες όσοι/ες θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας (σύνταξη αναπηρίας) ή λόγω μεταβίβασης σύνταξης (σύνταξη θανάτου).

Οι δικαιούχοι σύνταξης λόγω ανικανότητας (σύνταξη αναπηρίας) με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, λαμβάνουν το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης.

Μειωμένη εθνική σύνταξη λαμβάνουν, ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας τους (βαθμίδες αναπηρίας), οι ασφαλισμένοι/ες με χαμηλότερο ποσοστό αναπηρίας ως εξής:

- ασφαλισμένοι/ες με ποσοστό αναπηρίας από 67% - 79,99% λαμβάνουν το 75% της εθνικής σύνταξης
- ασφαλισμένοι/ες με ποσοστό αναπηρίας από 50% - 66,99% λαμβάνουν το 50% της εθνικής σύνταξης.

Σε περίπτωση νέας κρίσης από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές, το ύψος της εθνικής σύνταξης αναπροσαρμόζεται βάσει του νέου ποσοστού.

## Εθνική σύνταξη για όσους συνταξιοδοτούνται με τον νόμο 612/1977

Σε όσους/ες συνταξιοδοτούνται με τις διατάξεις του Ν.612/1977 (ΦΕΚ 164 Α΄) **επειδή θεωρούνται συνταξιούχοι λόγω γήρατος**, το ποσοστό αναπηρίας τους δεν επηρεάζει τον υπολογισμό του ποσού της εθνικής σύνταξης.

## 16.2 Ανταποδοτική σύνταξη

Η ανταποδοτική σύνταξη, η οποία καταβάλλεται μηνιαίως μαζί με την εθνική σύνταξη, είναι ανάλογη: α) με το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών που έχει καταβάλει ο/η ασφαλισμένος/η και β) με τα έτη ασφάλισης που έχει διανύσει, ενώ εξαρτάται και γ) από τα κατ' έτος ποσοστά αναπλήρωσης επί των συντάξιμων αποδοχών, όπως αυτά ορίζονται στον νόμο. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Ν. 4387/2016 ορίζεται ότι για όσους/ες ασφαλισμένους/ες κατέβαλαν εισφορές ανώτερες από αυτές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, στον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους της σύνταξής τους θα υπολογίζεται και ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης 0,075% για κάθε ποσοστιαία μονάδα (δηλ. για κάθε 1%) επιπλέον εισφοράς σε κάθε έτος που έχει καταβληθεί επιπλέον εισφορά.

## 16.3 Συνυπολογισμός πλασματικών χρόνων

Αν ο/η ασφαλισμένος/η έχει αναγνωρίσει χωρίς εξαγορά πλασματικούς χρόνους, οι οποίοι αξιοποιούνται μόνο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, οι χρόνοι αυτοί συνυπολογίζονται στη διαμόρφωση του ποσού της εθνικής σύνταξης, όχι όμως και στο ποσό της ανταποδοτικής σύνταξης.

Οι πλασματικοί χρόνοι οι οποίοι αναγνωρίστηκαν κατόπιν εξαγοράς για τη θεμελίωση και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης, συνυπολογίζονται στη διαμόρφωση τόσο της εθνικής όσο και της ανταποδοτικής σύνταξης.

## 16.4 Σύνταξη αναπηρίας λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας

Για τους/τις ασφαλισμένους/ες που δικαιούνται σύνταξη αναπηρίας λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας, και για τα μέλη της οικογένειάς τους που δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του/της ασφαλισμένου σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, το ποσό της σύνταξης σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού που αντιστοιχεί στο διπλάσιο ποσό της εθνικής σύνταξης για είκοσι (20) έτη ασφάλισης.

## 16.5 Επικουρικές συντάξεις

Στις επικουρικές συντάξεις στις οποίες μετά τον επανυπολογισμό ένα τμήμα του ποσού της σύνταξης καταβάλλεται ως «προσωπική διαφορά», το τμήμα αυτό εξακολουθήσει να καταβάλλεται.

## 17. Χορήγηση προσωρινής σύνταξης

Δυνατότητα προσωρινής σύνταξης έχουν όλοι/ες οι ασφαλισμένοι/ες που καταθέτουν αίτηση συνταξιοδότησης. Η προσωρινή σύνταξη καταβάλλεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα στους δικαιούχους που είναι άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και στους γονείς και νόμιμους κηδεμόνες που προστατεύουν άτομα με αναπηρία ή σε όσους/ες συνταξιοδοτούνται είτε με βάση τις διατάξεις του Ν.612/1977 είτε με βάση τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτές και ισχύουν κάθε φορά.

Οι ασφαλισμένοι/ες που αιτούνται σύνταξη αναπηρίας μπορούν να καταθέσουν την αίτησή τους για προσωρινή σύνταξη είτε στον ασφαλιστικό τους φορέα είτε ηλεκτρονικά. Ο τρόπος κατάθεσης της σχετικής αίτησης καθορίζει τον χρόνο καταβολής της προσωρινής σύνταξης, ο οποίος στην περίπτωση της ηλεκτρονικής υποβολής είναι συντομότερος. Ειδικότερα, όσοι/ες ασφαλισμένοι/ες υποβάλλουν ηλεκτρονικά στον ΕΦΚΑ την αίτηση συνταξιοδότησης, δικαιούνται προσωρινή σύνταξη από την πρώτη του επόμενου μήνα από εκείνον της ημερομηνίας κατάθεσης της αίτησης συνταξιοδότησης, μέχρι το τέλος του μήνα έκδοσης της οριστικής απόφασης.

## 18. Μετατροπή σύνταξης γήρατος σε αναπηρίας και αναπηρίας σε γήρατος

Επειδή η καταβολή δύο συντάξεων στους/στις ασφαλισμένους/ες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από δική τους εργασία δεν είναι δυνατή, ο/η ασφαλισμένος/η μπορεί στην περίπτωση που συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις να επιλέξει την μετατροπή της σύνταξης που λαμβάνει. Ειδικότερα:

- **Η μετατροπή της σύνταξης γήρατος σε σύνταξη αναπηρίας** επιτρέπεται στον/στην συνταξιούχο, εφόσον η αναπηρία του/της προϋπήρχε του χρόνου συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, διήρκεσε κατά το χρονικό διάστημα συνταξιοδότησης λόγω γήρατος και έδινε δικαίωμα σε παροχές σύνταξης και κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για τη μετατροπή.
- **Η μετατροπή της σύνταξης αναπηρίας σε σύνταξη γήρατος** είναι δυνατή αν ο/η συνταξιούχος έχει συμπληρώσει την ηλικία και τις ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται από τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για πλήρη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος με 4.500 ημέρες ασφάλισης, συνυπολογιζόμενου και του χρόνου συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας.

Σε ό,τι αφορά τη δυνατότητα μετατροπής της σύνταξης αναπηρίας σε σύνταξη γήρατος με τις παραπάνω προνομιακές διατάξεις, τονίζεται ότι δεν υπάγονται συνταξιούχοι που κατά τη συνταξιοδότησή τους λόγω αναπηρίας δεν είχαν συμπληρώσει τον ελάχιστο χρόνο ασφάλισης για συνταξιοδότηση σύμφωνα με τον ν.612/1977 και δεν έπασχαν από τις συγκεκριμένες παθήσεις, αλλά απέκτησαν την πάθηση-αναπηρία μεταγενέστερα του χρόνου συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας.

Αντίθετα, για λόγους χρηστής διοίκησης, δικαίωμα μετατροπής έχουν επίσης συνταξιούχοι αναπηρίας με πάθηση υπαγόμενη στις διατάξεις του ν.612/1977, εφόσον η συγκεκριμένη πάθηση υπήχθη στις ειδικές αυτές διατάξεις μεταγενέστερα της αίτησής τους, καθώς και όσοι/ες έπασχαν από παθήσεις εμπίπτουσες στον ν.612/77 κατά τη συνταξιοδότησή τους, οι οποίοι/ες ενδεχομένως, λόγω άγνοιας, δεν αιτήθηκαν την υπαγωγή τους στις ανωτέρω σχετικές διατάξεις.

## 19. Χορήγηση ειδικών επιδομάτων αναπηρίας κατά τη συνταξιοδότηση

Σε κάποιους/ες συνταξιούχους/ες αναπηρίας ή γήρατος που πάσχουν από συγκεκριμένες παθήσεις και που χρειάζονται βοήθεια ετέρου προσώπου προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες τους, πέραν της σύνταξης τούς χορηγείται και κάποιο επίδομα συμπληρωματικό αυτής. Αναλυτικότερα, τα επιδόματα που χορηγούνται είναι τα εξής:

### Επίδομα Απόλυτης Αναπηρίας (ΕΑΑ)

Το επίδομα αυτό χορηγείται σε συνταξιούχους λόγω αναπηρίας, φορέων ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, και σε συνταξιούχους λόγω γήρατος που είναι τυφλοί, εφόσον βρίσκονται σε κατάσταση που επιβάλλει τη συνεχή επίβλεψη και συμπαράσταση από τρίτο πρόσωπο (απόλυτη αναπηρία).

Για ασφαλισμένους/ες πριν από 1/1/1993 (παλαιοί/ές ασφαλισμένοι/ες):

- το επίδομα αντιστοιχεί στο 50% του ποσού της εκάστοτε καταβαλλόμενης σύνταξης λόγω αναπηρίας ή θανάτου (χωρίς προσαυξήσεις λόγω οικογενειακών βαρών). Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον 20πλάσιο του τεκμαρτού ημερομίσθιου του ανειδίκευτου εργάτη.

Για ασφαλισμένους/ες μετά από 1/1/1993 (νέοι/ες ασφαλισμένοι/ες):

- για συνταξιούχους λόγω αναπηρίας το επίδομα αντιστοιχεί στο 25% του κατά το έτος 1991 μέσου κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ), το οποίο αναπροσαρμόζεται όταν οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων αυξάνονται.
- για συνταξιούχους λόγω γήρατος με ολική τύφλωση το επίδομα αντιστοιχεί στο 50% του ποσού της καταβαλλόμενης σύνταξης.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της νομοθεσίας των ενταχθέντων φορέων στον ΕΦΚΑ μέχρι την καθιέρωση ενιαίων κανόνων. Για εξειδικευμένες πληροφορίες για το θέμα του επιδόματος απόλυτου αναπηρίας, κάθε ασφαλισμένος/η μπορεί να απευθύνεται στην αρμόδια υπηρεσία συντάξεων, ανάλογα με την ιδιότητα και την ειδικότητά του.

### Επίδομα ανικανότητας (Δημόσιος Τομέας)

Στους/στις συνταξιούχους του δημοσίου χορηγείται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το επίδομα ανικανότητας. Ειδικότερα, σε πολιτικούς υπαλλήλους και στρατιωτικούς που δικαιούνται σύνταξη από πάθημα το οποίο προήλθε εξαιτίας της υπηρεσίας, παρέχεται μαζί με τη σύνταξη και μηνιαίο προσωπικό και αμεταβίβαστο επίδομα ανάλογα με το βαθμό μείωσης της ικανότητας για εργασία που προήλθε από το πάθημα. Επίδομα ανικανότητας, αλλά μειωμένο κατά το ήμισυ, δικαιούνται επίσης όσοι/ες εξέρχονται από την υπηρεσία λόγω σωματικής ή νοητικής αναπηρίας η οποία δεν οφείλεται στην υπηρεσία.

### Επίδομα παραπληγίας - τετραπληγίας (Εξωιδρυματικό επίδομα)

Το εξωιδρυματικό επίδομα το δικαιούνται οι συνταξιούχοι/ες φορέων ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και τα μέλη της οικογένειάς τους, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λαμβάνουν το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, και εφόσον:

- πάσχουν από παραπληγία-τετραπληγία, διπληγία, τριπληγία, παραπάρεση, τετραπάρεση, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω ή
- σύμφωνα με το άρθρο 56 του ν.4554/2018 (ΦΕΚ 130 Α'), πάσχουν από ασθένειες που με βάση την υγειονομική κρίση επιφέρουν την ίδια μορφή αναπηρίας με τις παθήσεις στις οποίες χορηγείται το εξωιδρυματικό επίδομα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 42 του ν.1140/1981 (ΦΕΚ 68 Α').

Προϋποθέσεις για ασφαλισμένους/ες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: Δικαιούνται το εξωιδρυματικό επίδομα εφόσον πάσχουν από τις ανωτέρω παθήσεις με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, και α) έχουν πραγματοποιήσει



τουλάχιστον 350 ημέρες ασφάλισης τα τελευταία τέσσερα (4) χρόνια που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία κατέστησαν ανίκανοι για εργασία, εκ των οποίων οι 50 ημέρες πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί το προηγούμενο έτος ή το προηγούμενο 15μηνο ή β) έχουν πραγματοποιήσει 1.000 ημέρες ασφάλισης οποτεδήποτε.

**Μέλη οικογενείας ασφαλισμένων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ:** Δικαιούνται το εξωιδρυματικό επίδομα εφόσον πάσχουν από μία από τις ανωτέρω παθήσεις με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, και εφόσον ο/η ασφαλισμένος/η έχει συμπληρώσει τις παραπάνω χρονικές προϋποθέσεις ασφάλισης. Ως αφητηρία για τον έλεγχο των χρονικών προϋποθέσεων λαμβάνεται η ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης, ανεξάρτητα από το χρόνο επέλευσης της πάθησης.

**Προϋποθέσεις για ασφαλισμένους/ες του ΟΓΑ:** Οι συνταξιούχοι/ες και ασφαλισμένοι/ες του ΟΓΑ, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους, δικαιούνται μηνιαίου εξωιδρυματικού επιδόματος εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Ασφάλιση στον ΟΓΑ όλο το δωδεκάμηνο πριν από την επέλευση της πάθησης. Για ασφαλισμένους/ες, που απέκτησαν την αναπηρία από εργατικό ατύχημα αρκεί ασφάλιση μιας μόνο ημέρας.
- Μη λήψη σύνταξης από οποιαδήποτε άλλη εκτός του ΟΓΑ πηγή, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω για τη βασική σύνταξη γήρατος ή παρόμοιο επίδομα ή προσαύξηση λόγω απόλυτης αναπηρίας, από οποιαδήποτε πηγή στην οποία περιλαμβάνεται και ο ΟΓΑ.
- Να μην περιθάλπεται το άτομο σε άσυλο ή ίδρυμα προνοιακού χαρακτήρα ή ψυχιατρείο με δαπάνες του ΟΓΑ ή του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ.

**Μέλη της οικογένειας ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του ΟΓΑ:** Τα μέλη της οικογένειας ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του ΟΓΑ, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, δικαιούνται παραπληγικό επίδομα εφόσον, εκτός των ανωτέρω προϋποθέσεων, το πρόσωπο από το οποίο έλκουν το δικαίωμά τους ήταν είτε συνταξιούχος του ΟΓΑ κατά τη ημέρα υποβολής της αίτησης χορήγησης του επιδόματος ή κατά τη ημέρα του θανάτου του/της, είτε ασφαλισμένος/η του ΟΓΑ ολόκληρο το δωδεκάμηνο προ της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης χορήγησης του επιδόματος ή προ του θανάτου του.

**Συνταξιούχοι/ες του δημοσίου τομέα:** Λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα από τον ΟΠΕΚΑ.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Με την υπ' αριθμ. 158/2017 του Στ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ορίστηκε ότι οι ασφαλισμένοι/ες του Δημοσίου που πάσχουν από παραπληγία-τετραπληγία θα πρέπει να λαμβάνουν το επίδομα του άρθρου 42, παρ. 1 του ν.1140/1981, ΦΕΚ 68 Α' (εξωιδρυματικό) μειωμένο κατά το ήμισυ, όταν λαμβάνουν παράλληλα και οικονομική ενίσχυση – επίδομα ανικανότητας του άρθρου 54 του Π.Δ. 169/2007, υπό την προϋπόθεση ότι η ενίσχυση αυτή είναι μικρότερη από το εξωιδρυματικό επίδομα.

**Αναστολή / Περικοπή εξωιδρυματικού επιδόματος:**

- Οι δικαιούχοι ασφαλισμένοι/συνταξιούχοι του δημοσίου, εφόσον περιθάλπονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή κλινικές ή προνοιακές δομές ανοικτής φροντίδας, λαμβάνουν ολόκληρο το ποσό του εξωιδρυματικού επιδόματος. Σε περίπτωση που περιθάλπονται σε προνοιακές δομές κλειστής φροντίδας, λαμβάνουν το ήμισυ της εκάστοτε προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης.
- Για τους δικαιούχους ασφαλισμένους/συνταξιούχους φορέων που υπάγονται στον ΕΦΚΑ, η καταβολή του εξωιδρυματικού επιδόματος αναστέλλεται εφόσον ο δικαιούχος νοσηλεύεται σε ίδρυμα ασυλιακής μορφής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα (30) ημερών.

## 20. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ)

Το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) καταβάλλεται αποκλειστικά σε όσους/ες είναι ήδη συνταξιούχοι, και συγκεκριμένα σε δικαιούχους σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και θανάτου οργανισμών

κύριας ασφάλισης εντασσόμενων στον ΕΦΚΑ, σύμφωνα με το άρθρο 53 του ν.4387/2016 (ΦΕΚ 85 Α΄)- πλιν ΟΓΑ - καθώς και σε συνταξιούχους της Τράπεζας Ελλάδος, των οποίων η συνταξιοδότηση αρχίζει πριν από την έναρξη ισχύος του ν.4387/2016. Οι προϋποθέσεις είναι οι εξής:

- ✓ Να έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους. Για τους συνταξιούχους/ες λόγω αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, καθώς και για τα τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους, δεν απαιτείται η συμπλήρωση ορίου ηλικίας.
- ✓ Το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημά τους από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα καταβαλλόμενα σε χρήμα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα, να μην υπερβαίνει το ποσό των επτά χιλιάδων επτακοσίων είκοσι (7.720) ευρώ.
- ✓ Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα του/της συνταξιούχου, να μην υπερβαίνει το ποσό των οκτώ χιλιάδων οκτακοσίων ογδόντα τεσσάρων (8.884) ευρώ.
- ✓ Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα, να μην υπερβαίνει το ποσό των έντεκα χιλιάδων (11.000) ευρώ.
- ✓ Το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως επιδόματα, να μην υπερβαίνει τα εξακόσια σαράντα τρία (643) ευρώ.

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Το 2019 είναι η τελευταία χρονιά κατά την οποία χορηγείται το ΕΚΑΣ, καθώς το επίδομα αυτό για τους χαμηλοσυνταξιούχους καταργείται από 1.1.2020.

## 21. Δικαίωμα στην εργασία κατά τη συνταξιοδότηση των ατόμων με αναπηρία

### Απασχόληση συνταξιούχων αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης

Εάν οι συνταξιούχοι/ες αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης αναλάβουν εργασία (ή αυτοαπασχολούνται) και κερδίζουν, ανάλογα με το βαθμό της αναπηρίας τους, περισσότερα από όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος/η σύμφωνα με τους γενικούς όρους αμοιβής, διακόπτεται η σύνταξή τους ή οι συντάξεις τους, κύριες και επικουρικές (παρ. 4 και 5 του άρθρου 63 του ν.2676/1999,ΦΕΚ1Α΄), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 16 του ν.3863/2010,ΦΕΚ115Α΄). Οι συνταξιούχοι/ες υποχρεούνται, πριν αναλάβουν εργασία ή αυτοαπασχοληθούν, να το δηλώσουν στο φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτούνται, ενώ παράλειψη της σχετικής δηλώσεως από μέρους τους επιφέρει επιπτώσεις.

### Απασχόληση συνταξιούχων γήρατος λόγω αναπηρίας (σύμφωνα με τον ν.612/1977)

Οι συνταξιούχοι/ες λόγω γήρατος που έχουν συνταξιοδοτηθεί με τις διατάξεις του ν. 612/1977, όπως ισχύει, μπορούν να εργαστούν ως μισθωτοί/ές ή αυτοαπασχολούμενοι/ες χωρίς να επέλθει αναστολή καταβολής της σύνταξής τους. Όσοι/ες εξ αυτών δικαιούνται το εξωιδρυματικό επίδομα, το ποσό του επιδόματος καταβάλλεται ολόκληρο στην περίπτωση κατά την οποία αυτοί/ές εργαστούν.

### Απασχόληση συνταξιούχων αναπηρίας με σκοπό την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση

Οι συνταξιούχοι/ες αναπηρίας των οποίων η αναπηρία οφείλεται σε ψυχική πάθηση ή νοητική υστέρηση ή συμπαθολογία ψυχικής πάθησης και νοητικής υστέρησης, και έχουν ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, μπορούν να εργαστούν (ως μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι) εφόσον η εργασία ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, χωρίς να τους ανασταλεί ή περικοπεί η σύνταξή τους. Εξαίρεση αποτελεί η ανάληψη μόνιμης εργασίας ή εργασίας με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου σε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης. Σε αυτή την περίπτωση η σύνταξή τους θα ανασταλεί.



**ISBN παρούσας έκδοσης (e-book PDF): 978-618-5124-26-7**  
**ISBN πρωτότυπης έκδοσης (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-11-3**



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα  
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,  
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση  
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη